

Strategisk plan for inkludering

2024-2027

Flyktninger og innvandrere

Jevnaker
kommune

Innhold

1. Innledning	3
1.1. Verden treffer Jevnaker	3
1.2. Brukermedvirkning i denne strategien	4
2. Overordnet	6
2.1. FNs bærekraftsmål	6
2.2. Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2034	6
2.3. Hvordan anvende planen	6
3. Viktige målområder for fremtiden.....	7
3.1. Bosetting og etablering.....	7
3.2. Kvalifisering og arbeidsintegrering.....	7
3.3. Utvikling gjennom prosjekter.....	7
3.4. Oppvekst.....	8
3.5. Kultur.....	9
3.6. Helse og Velferd.....	9
3.7. Samfunnsdeltakelse og frivillighet.....	9
4. Sammendrag	11

1. Innledning

Ifølge Flyktningregnskapet 2023¹ fra Flyktninghjelpen var det over 108 millioner mennesker på flukt fra krig og konflikt i verden. Årsakene til så mange mennesker på flukt er sammensatte, men handler i stor grad om krig i Europa, global matkrise og tørke- og flom relaterte flukter.

24. februar 2022 brøt krigen ut i Ukraina og millioner av ukrainere flyktet fra hjemmene sine til andre europeiske land. Nabolandene har tatt imot flere millioner av ukrainere på flukt. Siden krigen startet i Ukraina, har over 40.000 ukrainske flyktninger² blitt bosatt i Norge. I 2023 har IMDi anmodet norske kommuner om å bosette 38 000 flyktninger.

IMDi sin indikatorrapport fra 2023 viser hvordan det går med integreringen i Norge. Innvandrere kommer til Norge for ulike grunner; arbeid, studere, gjenforenes med familie eller tvunget på flukt. Positive signaler som vises er at flere innvandrerbarn går i barnehage, de får gode karakterer på grunnskole, fullfører videregående skole og tar høyere utdanning enn tidligere. Sysselsettingen har også økt blant innvandrerbefolkningen de siste årene. Samtidig viser rapporten også at det fortsatt er forskjeller mellom innvandrerbefolkningen og øvrig befolkning på flere områder. Innvandrere er i mindre grad i arbeid, har mindre utdanning, og deltar mindre i frivilligheten³.

Integrering er en prosess som omfatter både de som bor her fra før, og de som flytter til landet. Nye innbyggere må tilpasse seg samfunnet de kommer til, og ta del i arbeids- og samfunnslivet. De som allerede bor i Norge, må anerkjenne og

forholde seg til at befolkningen endres og blir mer mangfoldig⁴. Inkludering er et begrep som delvis blir brukt som erstatning for integrering, delvis som motsats til ekskludering. Den som oppfordrer til inkludering, sier indirekte at noen har et ansvar for å få det til. Noen må åpne opp og invitere inn.

1.1. Verden treffer Jevnaker

Inkludering handler om å legge til rette for at innvandrere skal bli integrert i samfunnet. Samtidig er inkludering et samspill mellom mange parter. Den enkelte innvandrer skal møtes med krav om å bidra og delta, og det må forventes stor innsats fra den enkelte. Samtidig må samfunnet legge til rette slik at alle kan bruke sine ressurser i arbeids- og samfunnslivet. Et bidrag for å nå dette målet er en helhetlig inkluderingsplan, som skal styrke flyktninger og innvandrere sine muligheter for deltagelse i arbeids- og samfunnsliv. Dette er en overordnet strategisk plan som legges til grunn for videre arbeid i kommunale tjenester gjennom styringsdokumenter, handlingsplaner og budsjettarbeid.

¹ Flyktningregnskapet 2023 fra Flyktninghjelpen. «Konflikt og krise i en sammenvevd verden». 14.06.2023.

² IMDi.no – Aktuelt nå: «Over 40 000 ukrainske flyktninger bosatt siden krigen startet» (5.6.23) Jevnaker kommune, Strategisk plan for inkludering 2024-2027: Flytninger og innvandrere

³ IMDi sin indikatorrapport 2023 «Hvordan går det med integreringen i Norge?»

⁴ Meld.st.6 (2012 – 2013) – En helhetlig integreringspolitikk. Mangfold og fellesskap.

Definisjoner og begrepsavklaring

En asylsøker er en person som søker om beskyttelse (asyl) i Norge, og som ikke har fått søknaden sin endelig avgjort. Når personen har fått endelig svar på sin søknad, er personen ikke lenger asylsøker.

Flyktning omfatter overføringsflyktninger og alle som har søkt asyl i Norge og har fått opphold, uavhengig av hvilket oppholdsgrunnlag som er gitt, samt familiegjennforente med disse.

Familieinnvandring skiller gjerne mellom familiegjennforening og familieetablering. Familiegjennforening gjelder dem som allerede har familie i Norge og ønsker å bli forent i Norge.

Overføringsflyktning (også kalt kvoteflyktning) er en person som har flyktet fra sitt opprinnelsesland til et annet land og deretter blitt overført til et tredjeland, slik som for eksempel Norge, mens familieetablering gjelder dem som ønsker å bli en familie i Norge.

En person med **innvandrerbakgrunn** omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Arbeidsinnvandrer er en person som har lovlig opphold i Norge for å jobbe.

Introduksjonsloven regulerer introduksjonsprogrammet til personer bosatt før 1.1.2021.

Integreringsloven har avløst introduksjonsloven og gjeldende fra 1.1.2021. Den nye loven legger større vekt på kvalifisering, og mer differensiering på varighet og lengde på programmet.

Introduksjonsstønad er en stønad som gis til deltakere i introduksjonsprogrammet. Den utgjør 2 ganger folketrygdens grunnbeløp.

Integreringstilskudd mottar kommunen over statsbudsjettet, har varierende satser og gis i 5 år.

IMDi står for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet og er et kompetansesenter, samt iverksetter integrering- og mangfolds politikken som bosetting av flyktninger, og oppfølging av lovverket og økonomiske virkemidler.

UDI står for Utlendingsdirektoratet, og iverksetter og bidrar til utvikling av regjeringens innvandring og flyktningpolitikk

De siste årene har Jevnaker kommune mottatt 10 flyktninger i året. Da Ukraina-krigen brøt ut i 2022 fikk Jevnaker, som mange andre kommuner, en tilleggsanmodning om bosetting. I 2022 hadde Jevnaker kommune avtale om å bosette 55 personer og tallet for 2023 er 60 personer. I tillegg kommer det familiegjennforente. Jevnaker kommune har både bosatt ukrainske flyktninger og overføringsflyktninger de siste årene.

1.2. Brukermedvirkning i denne strategien

Forarbeidet til denne strategien har vært en spørreundersøkelse som har blitt sendt til både kommunal sektor, inkludert politiske partier, samt flyktninger og innvandrere bosatt i Jevnaker. Strategien tar blant annet utgangspunkt i de innhentede opplysningene fra undersøkelsen.⁵

«Integrering er ikke bare et ord, den inneholder ikke bare å lære seg å spise

Tilbakemeldingene fra undersøkelsene viser at alle har et generelt positivt syn på inkludering og integrering av flyktninger og innvandrere. Flyktningene er opptatt av å bli kjent med det norske samfunnet og den norske kulturen. De ønsker å lære det norske språket for å bli inkludert og komme i arbeid. De langtidsboende innbyggerne og tjenestene i kommunen fremhever begrepene fellesskap, samarbeid og deltakelse. Perspektivet er forskjellig, men alle er opptatt av god integrering. De langtidsboende og tjenestene omtaler ofte inkluderingen på systemnivå og har generelle beskrivelser, mens flyktningene er mer spesifikke på hva integrering betyr for den enkelte.

⁵ Undersøkelsen gav oss 29 svar fra Helse og omsorg, NAV, Oppvekst, kultur, Plan og Samfunn, næringslivet, politikere/politiske partier, Idrettsrådet og Ungdomsrådet. I tillegg er det 42 svar fra flyktninger og innvandrere som er mottatt.

Hva forbinder kommunale tjenester og andre organisasjoner med integrering?

Hva forbinder flyktninger og innvandrere med integrering?

2. Overordnet

I tråd med målsetningene i den langsiktige kommuneplanen, skal denne strategiplanen vise retning og være et styringsverktøy for alle som arbeider med å bosette, integrere og inkludere flyktninger i kommunen. Å lykkes med integrering av flyktninger og innvandrere har en stor samfunnsøkonomisk betydning. Det er et kommunalt ansvar som krever tverrfaglig tilnærming, samarbeid og handling, og forutsetter en felles forståelse i samarbeid med lokalsamfunnet ellers.

2.1. FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles plan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stanse klimaendringene innen 2030.

God helse og livskvalitet handler om at alle skal sikres god livskvalitet for å kunne bidra i samfunnet. **God utdanning** handler om inkluderende opplæring og utdanning, og mulighet for livslang læring. Videre trekker strategien frem at **fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner** bidrar til bærekraftig utvikling, og ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer. Kommune må gjøre sitt for å redusere **mindre ulikhet** lokalt. Videre er det viktig å fremme inkluderende og bærekraftig sysselsetting, og **anstendig arbeid til alle**. Målet om **bærekraftige byer og lokalsamfunn** handler om å gjøre lokalsamfunnet inkluderende, robust, trygt og bærekraftig. Det er i byene og i lokalsamfunnet at

samhandling skjer, og det er møteplass for handel, kultur og innovasjon.

2.2. Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2034

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunes overordnede plan- og styringsdokument for en ønsket lokalsamfunnsutvikling og for hvordan kommunen skal møte utfordringer i et langsiktig perspektiv. Et av satsningsområdene er at Jevnaker kommune skal være et godt sted å leve. Det handler om livskvalitet, helse, mestring og levekår for kommunens innbyggere, og hvordan kommunens tjenester kan legges til rette på best mulig måte. Redusere sosiale ulikheter gjennom utdanning, arbeid, helse, bolig og fritidsaktiviteter er viktige områder.

Visjon i samfunnsdelen:

Fjordlandsbyen- fra rock til rullator

Forplikter oss til å ta vare på, utvikle og forsterke de kvalitetene og det særpreget som Jevnaker kommune har. Den gir oss tro på framtiden og motiverer og gir oss noe å strekke oss etter.

2.3. Hvordan anvende planen

Det er ønskelig at planen med beskrevne muligheter, utfordringer og forutsetninger legges til grunn for det videre arbeidet i kommunens styringsdokumenter. Tiltak med budsjettmessige konsekvenser må tas i forbindelse med budsjettarbeidet.

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

4 GOD UTDANNING

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

10 MINDRE ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

16 FRED, RETTFERDIGHET OG VELFUNGERENDE INSTITUSJONER

3. Viktige målområder for fremtiden

3.1. Bosetting og etablering

Bosettings- og integreringsteamet i Jevnaker kommune har det operative ansvaret med å koordinere bosetting og etablering av flyktninger. Avdelingen har et koordinerende ansvar for alle fremmedspråklige som kommer til kommunen, og henviser til rett tjeneste.

Bosettings- og integreringsteamet samarbeider tett med andre kommunale tjenester som skole, barnehage, NAV, helsestasjon, kultur, frivilligsentralen og eiendomsdrift i etableringsfasen, samt gjennom oppfølging.

Bosettingsprosessen skal gi flyktningene et grunnlag for et nytt liv i Norge, hvor de selv er medvirkende, og ansvarliggjøres for ivaretagelse av boligen de leier.

Målsetting: Flyktningene må bosettes i gode nok boliger og i et bomiljø som er trygt, og så langt som mulig tilpasset flyktningen/familiens behov.

Strategi: Bosettings- og etableringsfasen skal utføres på en slik måte at flyktningene blir aktive og ansvarlige i prosessen, og at de raskt kan etablere seg og starte i introduksjonsprogrammet.

3.2. Kvalifisering og arbeidsintegrering

En stor del av integreringsarbeidet i kommunen er å kvalifisere flyktninger og innvandrere til arbeid eller utdanning (jfr. formålet i integreringsloven)⁶. Kommunen arbeider systematisk og målrettet med arbeidskvalifisering og arbeidsintegrering for flyktninger og innvandrere.

Flyktninger på introduksjonsprogrammet får norskopplæring, samfunnskunnskap og grunnskole for voksne på Gran og Lunner Voksenopplæring. Dette er en tjeneste kommunen kjøper av Lunner kommune.

«Introduksjonsprogrammet for meg er en måte å tilpasse seg det norske samfunnet i form av å fremskynde prosedyren for å finne jobb og finne nye venner»

Jevnaker kommune skal fortsette å tilby språkpraksisplasser til deltakere på introduksjonsprogrammet, samtidig med praksis, arbeidstrening, og andre arbeidsmarkedstiltak (fra NAV) i det private næringslivet for både flyktninger og innvandrere.

«Det er viktig for meg å ha en jobb og kommunisere med nordmenn»

En forutsetning for å lykkes med god arbeidsintegrering er et tett og godt samarbeid med kommunal og privat sektor i arbeidslivet. Flyktninger og innvandrere sine medbrakte kompetanser (formell og uformell), samt deres motivasjon, er viktig i dette arbeidet.

Målsetting: Oppfølging og kvalitetssikring i arbeidet med å inkludere flyktninger og innvandrere i norsk arbeidsliv er en prioritet. Både rask, men også varig tilknytting til arbeidslivet, er et viktig mål.

Strategi: Bevisstgjøre arbeidsgivere om flyktninger og innvandreres kompetanse og erfaringer. Bruke arbeidsplassen som inkluderingsarena, til tross for eventuelle utfordringer.

3.3. Utvikling gjennom prosjekter

Integreringsloven åpner for å tenke nytt og kreativt, samtidig som kommunen blir

⁶ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-11-06-127>
Jevnaker kommune, Strategisk plan for inkludering 2024-2027: Flytninger og innvandrere

tillagt nye oppgaver uten ekstra tilførte statlige midler.

Kommunen har i dag et integreringsprosjekt, delvis finansiert fra IMDi, og i samarbeid med sosialentreprenøren Moving Mamas⁷. Prosjektet profileres til andre kommuner og kalles Jevnaker-modellen. Et treparts-samarbeid som fremmer integrering, som er en læringsarena for innvandrerkvinner. Erfaringer fra denne type samarbeid kan videreføres på flere områder, og vil kunne gi en gevinst for kommunens tjenester, generelt arbeidsliv og ikke minst for flyktningene og innvandrerne selv.

«Arbeid er viktig for å ha et godt liv»

«Føle seg nyttig og selvstendig i det norske samfunnet»

«Alltid strebe etter å få flere bekjente og venner for å integrere meg i det nye landet»

Målsetting: Gode metoder og arbeidsmåter utviklet gjennom prosjekter skal gjennomføres som en del av daglig drift etter prosjektperiode på en måte som er økonomisk bærekraftig for kommunen. Dette skal ha en sentral plass i utviklingsarbeidet.

Strategi: Identifisere andre områder i kommunens tjenester hvor innovative prosjekter i samarbeid med andre aktører kan implementeres. Innovativ tilnærming til arbeidslivet bør brukes for å øke inkludering av flyktninger og innvandrere til arbeidslivet.

⁷ <https://movingmamas.no/>

⁸ Kvalitetsplan for oppvekst og kultur – 2022 -2025

⁹ <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/lov-om-grunnskolen-og-den-vidaregaande-opplaringa->

Jevnaker kommune, Strategisk plan for inkludering 2024-2027: Flytninger og innvandrere

3.4. Oppvekst

Et generelt fokus i barnehage og skole er å skape et inkluderende miljø, som handler om barnets/ungdommens/familiens/innbyggerens opplevelse av å høre til og være betydningsfull for fellesskapet.⁸ Skolene og barnehagene arbeider systematisk med norskopplæring med ansatte som har spesiell kompetanse. Elevene i ungdomsskolen får norskopplæring i innføringsklassen, parallelt med at de blir integrert i de ordinære klassene med tilpasset undervisning.

I barneskolene er det avsatt ressurser til særskilt norskopplæring slik som i ungdomsskolen. Tilbudet gis i ulike grupper, og varierer ut fra alder og ferdigheter. Gruppene deles inn på tvers av småskoletrinnet og mellomtrinnet, parallelt med at de blir integrert i de ordinære klassene med tilpasset undervisning. Barn i grunnskolen ivaretas gjennom opplæringsloven, hvor elever med andre morsmål enn norsk har rett på særskilt norskopplæring. Elever kan ha rett på morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.⁹

Det benyttes tolk på foreldremøter og elevkonferanser, det opprettes foreldregrupper og arrangement med flerkulturell deltagelse.

Helsesykepleierne har «bli kjent»- samtale med alle nye elever. På ungdomsskolen har helsesykepleier jevnlig presentasjoner i innføringsklassen for flyktninger.

Målsetting: Opprettholde og videreutvikle norskundervisningen og inkluderingen i ordinære klasser. Det skal være et godt samhold i klassene, hvor barna tar vare på hverandre, er raus, og har gode holdninger og ferdigheter.

opplæringslova/kapittel-2-grunnskolen/-2-8.-sarskild-sprakopplaring-for-elevar-fra-spraklege-minoriteter/

Strategi: Kontinuerlig og systematisk arbeid for et for et godt oppvekstmiljø – en god læringsarena og god trivsel på alle arenaer.

3.5. Kultur

Den kulturpolitiske plattformen¹⁰ i Jevnaker kommune bygger på enestående opplevelser, med aktive deltakere i inspirerende omgivelser. Gjennom blant annet biblioteket, kulturskolen, museum og ungdomskafeen arrangeres det regelmessige «happeninger» for alle innbyggere, som er gode arenaer for integrering og inkludering.

Kultursektoren er en viktig arena for å bygge relasjoner og samhørighet. Fjordlandsbyen og mangfoldige Jevnaker er et godt grunnlag for å knytte relasjoner, og for opplevelser sammen på tvers i lokalsamfunnet.

Alle flyktninger/innvandrere i alle aldre skal ha mulighet til å delta i frivillighet, organisasjoner og lokalsamfunnet, for å få mulighet til å lære norsk og bli kjent med norsk samfunnsliv og kultur.

Målsetting: Kommunen skal ha et inkluderende miljø og helsefremmende møteplasser.

Strategi: Koordinering, formidling og markedsføring av aktiviteter og møteplasser gjennom rette kanaler til rett tid.

3.6. Helse og Velferd

Bosatte flyktninger har krav på helsehjelp på lik linje med øvrige innbyggere i kommunene, jfr. helse- og omsorgsloven. Alle flyktninger og innvandrere blir innkalt til helsestasjon for samtale og kartlegging. Språket, språkforståelsen og kulturkjennskap er en utfordring ved utføring av tjenestene. I forbindelse med

helserelaterte kontroller og kartlegginger benyttes det alltid tolk.

Integreringsloven pålegger kommunen å tilby foreldreveiledning som en del av introduksjonsprogrammet.

Foreldreveiledning bidrar til å støtte og styrke foreldrene, noe som gir økt trygghet. Flyktingene er i den første tiden opptatt av «å få endene til å møtes». Derfor kan en oppfølging av foreldreveiledning på et senere tidspunkt vurderes. De unge voksne ivaretas gjennom helhetlig familieoppfølging av integreringsteamet og NAV. Ungdom og flyktinger er en prioritert gruppe hos NAV.

Flere flyktinger antas å ha fysiske og psykiske helseutfordringer som følge av deres erfaringer og opplevde traumer. Psykisk helse kan være tabubelagt tema hos noen kulturer. Dette krever bred tverrfaglig oppfølging og kompetanse. Den psykiske og fysiske helsen kartlegges hos fastlege.

Målsetting: Et sterkt og likeverdig helsetilbud må opprettholdes. Tjenestene må være mest mulig tilgjengelig, slik at de som har behov, lett kan benytte seg av tjenestene.

Strategi: Koordinering og godt tverrfaglig samarbeid for å få kjennskap til flyktingene som bosettes for å kunne avdekke og følge opp flyktingenes behov for helsehjelp og/eller annen form for oppfølging.

3.7. Samfunnsdeltakelse og frivillighet

Med samfunnsdeltakelse menes deltakelse i aktiviteter utenom jobb, og andre forhold til det offentlige. I denne forbindelse er språk og sosial/digital kompetanse viktige faktorer. Dette vil være positivt for nettverksbygging, språktrening og forståelse av norsk kultur og leveste. Samarbeid med andre utenfor kommuneorganisasjonen er en nødvendig

¹⁰ Kulturpolitisk plattform 2019 -2031
Jevnaker kommune, Strategisk plan for inkludering
2024-2027: Flytninger og innvandrere

forutsetning for å lykkes i integreringsarbeidet.

Målsetting: Alle innbyggere skal føle seg trygge, oppleve tilhørighet og delta aktivt i samfunnet på helsefremmende møteplasser.

Strategi: Det tilrettelegges for en aktiv fritid. Godt samarbeid med frivillige lag og foreninger må utvikles gjennom målrettet og systematisk arbeid.

4. Sammendrag

All erfaring viser at målrettet forebyggende innsats i integreringsarbeidet fra første dag lønner seg. Langsiktig tenking og planlegging er viktig for å lykkes i dette arbeidet.

Dette er en strategisk plan som legger grunnlaget for videre arbeid i de ulike kommunale tjenestene.

Nedenfor pekes det på kjennetegn ved arbeidet med integrering i Jevnaker kommune, som er forutsetninger for å oppnå målene i denne planen.

- ✓ Flyktningene og innvanderens medvirkning, ansvarliggjøring og eierskap skal ligge til grunn for integreringsarbeidet i kommunen. Utsagn fra flyktningene viser at det vil de.

«Besøke naboen, lære meg om kultur, se nyheter, hva skjer rundt meg, lære om lovene»

- ✓ Hele kommunen tar imot og bosetter flyktninger. En felles forståelse for at alle tjenesteområder har et kollektivt ansvar ved bosetting av flyktninger i Jevnaker kommune, må ligge til grunn.
- ✓ En forutsetning for et godt systematisk samarbeid er gode rutiner mellom kommunens tjenester og frivillige organisasjoner, samt arbeidsgivere.
- ✓ Det arbeides helhetlig med flyktningfamilier fra ankomst, gjennom bosetting, helsetjenester, skole og barnehage, fritid, og frem til de blir selvhjulpne.

- ✓ Et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger må utvikles gjennom målrettet og systematisk arbeid.
- ✓ Barn og unge begynner så raskt som mulig i barnehage og skole, hvor institusjonene er godt forberedt på å ta de imot.
- ✓ Et sterk og godt helsetilbud opprettholdes.
- ✓ Behovet for biveiledning er betydningsfullt for å kunne ta vare på boligen og for lettere bli inkludert i nabolaget.
- ✓ Språk og kulturforståelse er særlig viktig i integreringsarbeidet. Dette fremmer også flyktningene og innvanderne selv.
- ✓ Søkelys på kvalifisering/arbeid for at flyktningene/innvanderne skal bli selvstendig og økonomisk uavhengig er nødvendig i den langsiktige planleggingen.